

F O A I E

пентрѣ

МШТЕ, ШІМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 11.

Luni 16. Martie.

1842.

РОМѦНИІ ШІ МАГІАРИСМЪЛ.

(Капет.)

Маї пайнте де тоате се кѣвине а чер-
чета адевѣрѣл ачестор аллегате а Магіа-
рілор, ка аша кѣ атѣт маї зшор сѣ пѣ-
тем причепе, дакѣ Ромѣниѣа аре причіні
вінекѣвѣнтате, а се лѣпѣда де а са націо-
налітате саѣ пѣ. — Кѣмкѣ Нація Магіарѣ
есте семініѣ асіатікѣ, ісолатѣ аічї дѣ Ез-
ропа, ачеаста о кѣпоашем дѣтрѣ тоатѣ
дѣтіндеѣа кѣвѣнтѣлѣ. Де се кѣвине Ма-
гіарілор а се дѣтрѣрі прїп топіѣа алтор
Нації кѣ алор, ачеаста лѣсѣм алтора сѣ
о діжѣдече. Іар кѣмкѣ Нація Магіарѣ ар
фі менїтѣ де кѣтрѣ піѣе пѣтерї невѣзѣте,
а ста де зїд апѣрѣторїѣ дѣ контра знеї
поаѣ Еміграції деспре Норд дѣкоаче, де
ачеаста не дѣдоїм фоарте. Ної не Шп-
гѣрїѣе пѣ піо пѣтем сокотї де зїд апѣрѣ-
торїѣ, фѣрѣ ка сѣ пѣ фїм сіліці а о лѣа
дѣ стрѣнѣсѣ легѣтѣрѣ кѣ тоате челелалте
elemente а Монархіѣї австріаче. Пентрѣ-
кѣ дѣтрѣ адевѣр, ла о време де невоїе
че ісправѣ ар пѣтеа фаче Шпгѣрїѣеа сіп-
гѣрѣ де сіне? Дѣ веакѣрїѣе трекуѣте, кѣнд
дела о ісѣжнѣѣ ка а Ромѣнѣлѣ Іоан
Хѣніадї, ка а лѣї Стефан ал Молдавїѣї фѣ-
нѣтѣ дѣ контра Останїлор атѣрна шѣл-

тѣїнда кредїнілор, пе ані дѣпайнте, дѣ а-
челе веакѣрї, кѣнд Езропа тоатѣ дѣшї а-
веа пе чел маї таре ал сѣѣ врѣштанш а-
касѣ дѣ сѣжнѣл сѣѣ дѣ релїціоселе шї
полїтїчеле дѣпѣрекерї, прїп каре слѣвїтѣ
саѣ тѣрѣвѣратѣ, пѣ се пѣтеа пѣне дѣ старе
де а се апѣра, кѣ атѣт маї пѣдїп де а
їсѣвї еа дѣсаш: ох атѣпчї се поате зїче,
кѣ о Націѣ Езропеанѣ тѣрѣїнаншѣ, дакѣ
еа ловїѣѣа дѣштанѣ венїтѣ дїп афарѣ о
сѣферїа кѣ вѣрѣвѣдїе шї о ре-апѣса кѣ по-
рочїѣре, ера зїд апѣрѣторїѣ пентрѣ тоатѣ
Езропа. Іар дѣ зїоа де асѣзїї, пе кѣнд
атѣт кѣлѣѣра дѣпайнтѣтоаре, кѣт шї о
полїтїкѣ дѣцелелантѣ, дїп Статѣрїѣѣ Езро-
пеї дѣтрѣѣна сокотїѣ, дѣчепе а форма
пѣтаї о фамїліѣе таре, акѣреї тѣѣѣларе
зїѣл фѣрѣ алѣл пѣ маї пот дѣтрепїнде
пїтїк, че сѣ пѣ корреспондѣ интересѣлѣї
тѣѣлор челорлалте: пічї Шпгѣрїѣеа, пічї
алѣ Націѣ пѣ се маї поате семедї, кѣ
еа сіпгѣрѣ ар дїнеа екіліѣрѣл, ар пѣзї па-
чеа, ар ре-апѣса пе дѣштанѣл. Дѣтрѣѣчееа
сѣ зїчем кѣ есте аша: Шпгѣрїѣеа зїд а-
пѣрѣторїѣ, пѣрете деспѣрїторїѣ арѣккат
ла мїжлокѣл Панславїстѣлѣї, ла каре сѣї
деа дрепѣл фїреск атѣт позїціа геогра-
фїкѣ, кѣт шї деосїѣѣѣа кѣ націоналітатеа.
Аѣ пѣ кѣ ачелаш, дакѣ пѣ кѣ маї таре

дрепт поате стріга Нація Ромѣнеаскъ дін тоате пѣтеріле, дн азъзл Езропеі днпреці, кѣткъ пе дѣнса атѣт прін позіція Географікъ де а лѣнгъл Дѣнѣреі ші іаръш змѣрїтѣ де Карпаці, кѣт ші прін деосівїреа дн націоналітате де кѣтрѣ Славїст ші іаръш прін рѣдіреа націоналѣ къ Італіенї, Французї, Спанїолї, Портѣгалї (60 міліоане къ тотѣл) кіар Проведїнда, кіар зрсіта Націлор аѣ менї'о а се фаче пѣзітоаре (неутралѣ тѣкар, дакъ въ плаче аша) де чел маї скѣтп канал ші дрѣт де комзнікаціе а Езропеі, де Дѣнѣре? Аша: Молдаво-Ромѣнїі сѣнт орѣндїці прін сѣатѣл Пѣтерілор де сѣс, а форма о пѣтере дестѣл де таре пентрѣ-ка съ апере словода комзнікаціе а Езропеі пе Дѣнѣре къ Асіа. Ачеастѣ ідѣе афлѣ де кѣдїва апї плѣчере тѣлтѣ кіар ші дн фацѣ къ діпломатїа Езропеанѣ, кѣреїа тревзіе сѣї песе фоарте тѣлт де ачѣеа, дакъ есте ка Дѣнѣреа съ се днкідѣ саѣ съ пѣ се днкідѣ, кѣт ам зіче ла Оршова, саѣ коло, саѣ днколо, ка пѣ кѣтѣа о тѣлдіте де дѣрї песте маї пѣдїн ка чїнчїзечї де апї съ се днпече кіар дн зпсореа лор. Дн челе пѣлѣ акѣта зісе поате прїчене орї каре ші атѣта, кѣткъ Нація Ромѣнеаскъ аре фоарте таре дрепт ла сімпатїа ші ла ажѣторїзл Націлор Езропеі, атѣт ка рѣдітѣ къ челе маї тѣлте дн еле, кѣт ші ка ашезатѣ дн ачел пѣтѣнт днсѣфлѣ-торїѣ де атѣта інтерес. Не плаче а кре-де ші атѣта, кѣткъ пѣ департе есте вре-меа, саѣ къ еа аѣ ші сосїт, дн каре Ез-ропа ва днтоарче прївіреа са вѣгѣтоаре де сеатѣ ші дреантѣ ші асѣпра історїеі Націеі Ромѣнеціі, дн каре — пѣ пе дн-доїт, къ кѣпоскъндѣо, дн ва да тот дре-

птѣл а се пѣтї ші еа пе сіне зід апѣрѣ-торїѣ а крецінѣтѣдїї. Стадї: ачі есте ло-кѣл де а рїдіка ла міжлок о днпрецізраре, че дѣпѣ а меа жѣдекатѣ есте тѣлт інте-ресантѣ. Каре есте ачѣа днпрецізраре? Кѣпоскът ѣ, кѣткъ о парте вѣлѣ дн жѣр-налістїка магіарѣ де астѣзі афлѣ фоарте таре плѣчере а тракта пе Молдавіа ші пе Цара ромѣнеаскъ пѣтаї ка пе піце днзѣтѣрї, каре одатѣ с'аѣ днзѣт де ко-роана Днгарїеі ші каре іаръш одатѣ ар-тревзі съ се днтоаркѣ ла ачѣеаш, де вл-де ар зрѣта, кѣткъ Ромѣнеашеа пічі кіар дн ачелеа доаѣ Прїнціпате п'ар авеа пентрѣ че съ оціпті, аші днтемеїа ші аші адѣче націоналітатеа са ла днфлорїре, къ кѣвѣнт, къ тѣне поїтѣне тот ва фї сі-літѣ аші ведеа тоате жѣртфеле націонале пѣлѣ акѣта пѣсе ші вѣрсате, пімічіте саѣ де кѣтрѣ о парте саѣ де кѣтрѣ алта вечїпѣ, стрѣпѣ. Кѣткъ агїтаціле ші ді-спѣтеле жѣрналістїче дн Днгарїа ші дн Трансілванїа дн зілеле поастре сѣнт прї-віте ка прегѣтірї пентрѣ десѣатерї діетале, деспре ачѣаста кред іаръш, кѣткъ четїторїї теї пѣ се дндоїеск; іар дакъ ачѣеаш жѣр-налістїкъ фѣкѣнд претензії асѣпра Прїнці-пателор, ва фї днпѣнд амѣлѣ чеѣа докѣ-менте історїче ші врепн акт діпломатїк сѣ-пѣтос, пентрѣ ачѣаста съ се діспѣте Істо-рїчїї, кѣт ші фак ші се дндоїеск. Еѣ дн парте'тї декларез ші ачі сѣрѣѣторѣе, кѣткъ п'ам воїе а тѣ днкіѣера пічі къ по-літїка, пічі къ діпломатїка, пічі къ апѣкѣ-тѣрїле де адвокат а зпор історїчїї, пічі воїеск а тѣстра пе пѣтеріле Езропене, прін зрѣтаре ші пе Днзѣрїте, кѣткъ пе ла апѣл 1774, пе кѣнд алції протѣжа, еле маї тоате dormїа, саѣ къ се днвершѣна де несѣферїндѣ

релиѳоасъ ши де дѣхъл проселитѣлѣи. Тот че воіеск а зиче, есте рѣзимат пе дрептѣл ши пе леѳиле патрѣи.

Din ісворѣл ачеста, адекъ din дрептѣл ши кѣрсѣл патрѣи дп прівінца челор доаѣ наѳионалитѣдѣи пептрѣкаре ворѣимъ, ес де сіне ла мѣжлок ѳртѣтоареле дптреѣрѣи, пе кѣт еѣ кред, фоарте серіоасе, адекъ: 1) Каре есте пѣтѣрѣл Ромѣнілор ши а Маѳіарілор дп ачесте Цѣрѣи Еѣропене зна дптрѣалта ашезате? 2) Каре din амѣндоаѣ наѳіиле есте маі компактъ, саѣ маі дпврѣстатъ кѣ алте наѳионалитѣдѣи етеропене ши че съ маі тѣгѣдзім, знеле ши дѣштмане? 3) Каре din амѣндоаѣ есте маі сѣѣшиатъ прін интересе релиѳиоасе? ши 4) Дѣпъ че дп стареа кѣлтѣрѣи де асѣзѣи але ачестор доаѣ наѳіи соартеа лор се поате зиче, кѣткѣ есте дп тѣѣна аристократіилор доминиоаре, каре din ачесте доаѣ аристократіи стѣ пе темеісрѣи де прівилеѳісрѣи, Цѣрѣи маі чолосітоаре саѣ маі стрікѣтоаре?

Ла пѣвктѣл дптѣлеа лас, ка дп локѣл меѣ съ рѣспѣндѣѣ челе маі поаѣ ши маі сісѣре датѣрѣи статісѣче, din каре — орі кѣт се сілеск а тѣпѣи зѣи ши алѳіи пѣтѣрѣл чел адеѣрат, — се поате кѣпоаѣще кѣрат, кѣткѣ дакѣ съ зичем дп Цѣрѣиле ачестеа се аѳлѣ чіпчѣ мліоане Маѳіарѣи, Ромѣніи дпкѣ, сокотінд пѣмаі пе чеі din Цѣрѣиле дпкоаче де Дѣпѣре, сѣшт ѳѣрѣ дпдоіалъ чіпчѣ мліоане; аша дар ла пѣтѣр дптокта. — Дар каре din амѣеле наѳіи лѣкѣіеѣ маі пеаестекатъ? О кѣлтѣторіе пѣмаі дп ѳѣгѣ ѳѣкѣтѣ пе ва копвінѣе, кѣткѣ пѣѳіне Цѣрѣи а ле Еѣропей сѣшт лѣкѣіте де о наѳіе аша компактъ, кѣт сѣшт лѣкѣіте Прінсіпалтеле де

Ромѣніте; дп ачелеаш лімба ромѣнеаскѣ е доминиоаре дп четѣдѣи, ка ши ла сате, дп бордеіе, кѣт ши дп палатѣрїле воіереѳіи; кѣчѣ адекъ есте гроасѣ мінзпѣ ачееа че с'аѣ лѣдѣт прін скріерїле зпора, кѣткѣ воіерїтеа Молдаво-Ромѣнѣ пѣши ворѣеѣе лімба са ромѣнеаскѣ, — еа о ворѣеѣе ши о скріе маі тѣлт декѣт аристократіа маѳіарѣи, дптрѣ каре віне шім кѣ есте зп дпсемпѣторіѣ пѣтѣр де ѳаміліи маѳіи, каре дптре сіне пічѣ одініоарѣ пѣ ворѣеск зпгѣреѣе, пептрѣ-кѣ ка магнаѳі маѳіарѣи пѣши кѣпоск лімба наѳионалѣ пічѣ де кѣт; din протівѣ аратем чінеѣа пѣмаі треі касе де воіерѣи Молдаво-Ромѣніи, дп каре съ пѣ ѳіе. кѣпоскѣтѣ лімба ромѣнеаскѣ ши — erit mihi magnus Apollo. Адаогѣ ла ачеста, кѣ лімба ромѣнеаскѣ дп Прінсіпалтеле есте де врео треі веакѣрѣи апроапе, лімѣѣ дпломатікѣ ши дікастеріалѣ — кѣ преапѣѳіпѣ прекѣртаре прін ѳанаріоѳіи — ши че е маі тѣлт де кѣт тоате ачестеа, наѳіа ромѣнеаскѣ дпши дп-ѣаѳѣ ши дпши ѣеа релиѳіа са дп лімба сѣпѣтѣ кѣ ѳіѣа тѣтѣса. Гѣндіѳіи, че пѣтерѣи, че веакѣрѣи ар треѣѣи спре а пѣтеа стѣрпѣи о асемеѣеа лімѣѣ дпѣрѣѳішатѣ де тоате пласеле лѣкѣіторілор! Дп Ардеал din доаѣ мліоане лѣкѣіторіи зп мліон ши о сѣтѣ мліи Ромѣніи ворѣеск пѣмаі ромѣнеѣе, іар чеімалѳіи поаѣ сѣте мліи ши кѣѳіи вор маі ѳі де лѣкѣіторіи сѣшт десѳінаѳіи прін доаѣ лімѣи, маѳіарѣи ши пемѣаскѣ (сѣсаскѣ), ка съ тѣчем де алте тѣрѣѳішѣрѣи наѳионале. Спѣнеѳітѣи, пе лѣпгѣ чеа маі таре сіліпѳѣ ши сіліпѳіе де ар пѣтеа чінеѣа тѣкар корѳіи о парте din асѣѣ наѳіе, аѣ кѣѳіѳігат чеѣа? Аѣ пѣ din протівѣѣ, воінд а о дпѣѣѣа лімѣѣ стрѣпѣѣ, дп рѣпѣеѣе

времеа дела кѣцигарае идеімор фолосітоаре дп вѣдѣтъ, пе каре де алтминтремеа ера съ ле апѣче фоарте віне ші вшор прин міжлокѣл лімбеі дпвѣдате одаѣ дела пѣрпінді? Чіне пѣ vede, кѣмкѣ прин астфеліѣ де апѣкѣтѣрѣ Ромѣнімеа ар фі арѣккатѣ іарѣш дп стареа веакѣрімор де міжлок, дптрѣ каре дп арѣкасерѣ словенеаскакѣнд о авеа дѣпѣ кап? Ші че маі прокопсеалѣ авѣ Ромѣнѣл дела ачеа лімѣѣ? Ші че идеі шар пѣтеа кѣцига ел астѣзі прин міжлокѣл лімбеі магіаре маі вѣне, декѣт прин чеа ромѣнеаскѣ, кѣнд асте доаѣ лімѣі се афлѣ тот дп ачеаш старе а рѣпчіеі? Съ пѣ фіѣ рѣѣ дпцелес: еѣ пѣ ворѣск ачі де лімѣѣ діпломатікѣ, чі де лімѣѣ націоналѣ, — лімѣва діпломатікѣ каре съ фіе апѣміт пенѣтрѣ Ардеал, пѣ é треава поастрѣ нічі тѣкар а проіекта дп зіоа де астѣзі. Ші пенѣтрѣ че пѣ? Пенѣтрѣ-кѣ Двоастрѣ пе націа ромѣнеаскѣ пе каре аді афлаѣ'о аічі дп Ардеал маі наіпте де Двоастрѣ кѣ 600 сѣте ані веніѣтѣ ші стѣпѣнітоаре ші каре націе ромѣнеаскѣ propria voluntate dexteram dantes, дп дпсѣш а мор воіе дѣнд тѣна, дѣпѣ кѣм тѣртѣрісеце ачеаста чел маі векіѣ ал Двоастрѣ скрііторіѣ ші Епіскоп Anonymus Belae Regis Notarius, в'аѣ прііміт пе Двоастрѣ дп ачеастѣ патріе, о стрігаді тотѣш кѣ есте о венетікѣ, о сѣферіѣтѣ, о націе, каре ар трѣі сінгѣр дп міла Двоастрѣ фѣрѣ ка тотѣш съ вѣ віе поѣѣтѣ а о словозі, кѣнд іар вені еі вреодатѣ дп міпте, а се чере дп царѣ афарѣ ші а прінеці дп лѣтеа маре. Дп прічіна ачеаста націа ромѣнеаскѣ ка націе п'аре съ прескріе зпа саѣ алѣ лімѣѣ діпломатікѣ, чі еа акѣта, ка ші маі наіпте кѣтеазѣ а се арѣпка кѣ фіаскѣ дпкредінда-ре ші кѣ пѣдежде тѣнѣгѣіоасе ла міла тро-

пѣлѣі Австріак, дела каре Ромѣнімеа тот че аре аѣ прііміт ші пріітеце. Нѣ сѣпѣт ачестеа лінгѣшірі нічі фѣцѣтріе Домнімор, ші пѣ есте ом, каре съ тѣ поатѣ да де мпчѣнѣ. —

Сѣ прѣкѣртѣт ачестеа; сѣ тречет ла релѣцїіле реліціоасе. Магіаріі сѣпѣт сѣѣшіаді дп патрѣ секте реліціоасе марі; Ромѣніі дп челе доаѣ Пріпціпате аѣ пѣмаі о реліціе, іар аічі дп Ардеал еі дпкѣ сѣпѣт десгїнаді дп доаѣ, ѣніді ші Неѣніді. Пѣлѣ дп кѣт леаѣ стрікат саѣ леаѣ фолосіт Ромѣнімор ачестѣ десгїнаре, кѣте історічіі вісерічещі, прѣкѣт сокотеск кѣ вор ші фаче. Еѣ адаог сінгѣр атѣта, кѣмкѣ пѣлѣ кѣнд нічі кїар порѣпчіле гѣверніале пѣ сѣпѣт дп старе а дпнедека де тот, ка преоціі зніці ші преоціі неѣніді съ пѣші деа зпї алтора ажѣторіѣ ла слѣжѣеле реліціоасе; пѣлѣ кѣнд фортеле, ші сімѣолѣл кредіпціі чел ростіт ші скріс рѣтѣне тот ачелаш пенѣтрѣ зніці ші пенѣтрѣ неѣніді, адекѣ чел Нікено-Константинополітан, пѣлѣ атѣпчі десгїнареа дп. тре Ромѣніі нічі де кѣм пѣ есте аша маре ші прімеждіоасѣ, прѣкѣт авеа пѣдежде а о фаче ачеіа, каріі аѣ фост кроіѣ'о ші аѣ пѣс'о дп лѣкѣре. Іар дакѣ с'ар дппліні вреодатѣ кѣцетѣл зпора дп Магіарі, де а дптрѣпа пе Ромѣніі греко-неѣніді ші пе Гречі кѣ реформаціі калвініані: атѣпчі, атѣпчі маі кред ші еѣ, кѣ Ромѣнімеа шар vedeа гроапа сѣпатѣ пенѣтрѣ а са націоналітате, атѣпчі іѣвіреа фрѣдаскѣ с'ар стіпде деодатѣ ші дптѣмплареа ар авеа о реакціе дела чеілалді Ромѣніі, че пѣмаі зп адѣпат дп історіа реліціімор поате преведеа. Нѣ сѣпѣт еѣ вігот кѣнд ворѣск астфеліѣ, чі дпї кред міе — де тѣ афлаціі дешерт, іертаді'мі — кѣмкѣ кѣпоск

ачеле пѣтърї але ініміі оменещї, не каре сѣнт скрісе шї дѣвѣскѣте слѣвїчѣніе оаменїлор дѣ прївінѣа релїгіеї. Спѣнедїмі реакція в'ар фолосї Воаѣ саѣ поаѣ? Черївл сѣ не ферїаскѣ! —

Арістократїїле. Ачестеа не маї ретасерѣ ка сѣ ле алѣтѣрѣм, спре а кѣпоаще шї дїн ачест пѣнкѣ де ведере, дакѣ лепѣдареа де націоналітате поате фолосї тѣкар арістократїеї ромѣнешї. Черчетѣнд матерїа ачестеа, мі се дѣвѣлзеск о тѣлѣ дїне де ідеї, не каре кѣм кред еѣ, времеа аѣ сосїт ка сѣ ле адѣчет ла чїркѣлаціе шї дѣ пѣвїкѣл ромѣнск, тѣ вѣд дѣсѣ сіміт а ле лѣса не тоате ла о парте, пѣлѣ ла алте прїлежѣрї. Ачестеа че кѣдет а фаче астѣдатѣ, есте: а траѣѣнї паралелїзм, адекѣ а алѣтѣра не арістократїїле челе доаѣ зна лѣпгѣ алта аша прекѣм сѣнт еле спрїжонїте шї дѣгрѣдїте де констїтѣціе. Дѣсѣ шїтѣдїле арістократїеї зпгаро-трансілванїче нїме пѣ леаѣ дескрїс аша лѣтѣрїт ка графѣл Стефан Сеченї. Сѣ лѣтѣм челе 12 леїї але ачестѣї вѣрват, дѣтрѣ каре се оглїндеаѣт тоате слѣвїчѣніе поменїтеї арістократїї амерїндетоаре де кѣтропїре. Ної пѣтїм дїн ачелеа пѣтаї вѣртѣтоареле: 1) Арістократїа зпгаро - трансілванѣ п'аре кредїт де ванї, дїн прїчїнѣ 2) кѣ дрептѣл авїтїчїтѣдїї, адекѣ дрептѣл де а пѣшї нѣтеа вїнде мошїїле нїчї одїноарѣ, ачест дрепт рѣвѣрсѣторїѣ де челе маї тѣлте реле, тот маї стѣ дѣкѣ; 3) мошїїле рѣтасе де ла чеї тордї фѣрѣ клїропомї, пѣ се пот вїнде, чї трек дѣ стѣпѣнїреа короанеї; 4) дѣ Трансілванїа не нѣвїлѣл пѣ поате стѣпѣнї пѣтѣлѣт шчл. шчл. Че реле кѣтпїлте сѣнт ачестеа, але кѣрор нїчї вѣрта п'о веї афла дѣ Молдаво-Ромѣнїа, знде фечорїї челор маї тарї воїерї

шї оаменї де стат пѣ сѣнт повїлі, пѣ сѣнт воїерї пѣскѣдї, чї пѣтаї „фечорї де воїерї“, ва сѣ зїкѣ арістократїа пѣ есте санкціонатѣ прїн леїї, чї е лѣсатѣ кале фоарте ларгѣ ла мерїте. Нѣтї спѣнедї, кѣ дѣ Трансілванїа дѣкѣ порнїрѣ тоате спре реформте, пептрѣ-кѣ вї се поате рѣспѣнде: чеї атѣлѣ пѣ е мїнчѣнѣ. Нѣтї зїчедї, кѣ шї дѣ Молдаво-Ромѣнїа сѣнт фамїлії тарї фоарте векї, каре с'аѣ апѣрат дѣ атмосфера чеа маї палтѣ політїчеаскѣ дїн веакѣрї шї пѣлѣ астѣзї. Аша есте, сѣ шї кѣвїне сѣ фїе аша, каре се поате дїнеа, дїе-се, їар ачела каре пѣ е дестоїнїк шї аменѣще аколо сѣс, саѣ есте де нїмїк, констїтѣціа сѣл сѣфере а кѣдеа. Де атѣда апї се тот ворѣеще шї се скрїе, кѣткѣ арістократїа зпгаро-трансілванѣ, се кѣвїне сѣ шї дїе де модел не арістократїа Брїтанїеї, кѣ каре ар семѣна маї тѣлт. Ачела дѣсѣ каре кѣпоаще ачесте арістократїї, пѣ се поате контенї де а пѣ зїмѣ ла ачестѣ асемѣнаре. Дїн протївѣ арістократїа Молдаво-Ромѣнѣ дѣ кѣте пѣнкѣтѣрї есте еа о мїніатѣрѣ дѣпѣ чеа енглезеаскѣ, шї ачестеа фѣрѣ ка сѣ дїе зна де алта. — Де алтїнтрелеа шїѣ кѣ тѣ вор тѣстра тѣлдї, кѣчї еѣ ка Трансілван каѣт а траѣѣ паралелѣ дѣтре арістократїїле Маїарѣ шї Молдаво-Ромѣнѣ. Еѣ дѣсѣ фак ачестеа кѣ ачел дрепт — дакѣ пѣ кѣ маї тѣлт, — кѣ каре спре нїлѣ жѣрналѣ маїар Jelenkor дела Пеща нѣне не Молдова шї не Цара ромѣнеаскѣ сѣнт рѣвїка Ыгарїеї, ка шї не нїще дїнѣтѣрї кѣрат зпгрещїї. Ведедї Domnїлор, дѣ лок де а дѣгредїоша шї а депѣрта не Ромѣнїї кѣ астѣелїѣ де претензїї, адї фаче кѣ тѣлт маї вїне, дакѣ зїтѣнд тоате спанїемеле веакѣрїлор трекѣте адї да тѣлѣл фѣрдаскѣ шї адї дѣкеїа о прїетїнїе.

де каре аведі атѣта тревѣицѣ. Пентрѣ-къ съ щиді Двоастрѣ, къ Дѣнѣреа саѣ пічі о-датъ нѣ о веді пѣтеа стѣпѣні, саѣ нѣмаі дн пріетініе къ Молдаво-Ромѣні, ші кіар ла днтѣмплареа дін зртѣ іарѣш нѣмаі спрїжонїді де Австріа ші дикѣражаді де Еврола.

Лїніцеа конціпндеї меле съ фїе дн тоатѣ віаца теа департе дела міне, дакъ еѣ прїп ачест ал меѣ діскѣрс ам воїт чева маї мѣлт, декѣт сінгѣр ферїчіреа Патріеї меле.

George Barid.

ADŌNARE DE ТРАКТАТѢРІ.

Трактатѣріле че саѣ съвѣршїт ла днтѣ-чїрѣ, че саѣ фѣкѣт де ла авѣл 1792 De-кемврие 29.

Х а т х ѣ т а і ѣ п.

(Ѣрпаре.)

§. К. 34. Кѣ кѣнд нѣ есте фоарте маре тревѣицѣ, съ нѣ съ трїміцѣ днтр'ачесте Прїнципатѣрі мѣтѣашїрі дін партѣ днтѣрѣдїї меле; ші кѣнд съ вор трїміте, съ нѣ чѣе трапѣдѣл лор дела лѣкѣиторї, пічі кѣ префѣкѣте прїчїнїрі сѣш прелѣнцѣ-скѣ шедерѣ лор. Каре тоате ачесте прїві-легїїрі, саз прїсосїт ла челе маї дін пайнте хотѣрѣрі: ка тот деѣпа съ се пѣзѣскѣ; ші дн време де тревѣицѣ, съ се каѣте ачеле хотѣрѣрі, че сѣлт пентрѣ тоате ачесте прї-чїні. Іар каре ва дндрѣспї, съ факѣ ор че днпотрїва ачестор прївілсгїрї, зпѣл ка а-чела, тѣкар ор каре ва фї, съ фїе арѣтат ла прѣ палта Шоартѣ ка съ се педепѣскѣ. Шї фїнд въ маї пайнте, саз дат хотѣрѣре: кѣ Боерїї, каре аз слѣдїт кѣ кредїицѣ тѣ-

рїчїї меле днтѣрѣдїї, ші съ сѣпѣн Domni-лор лор, съ лїсѣ дѣ кіар ачеле дрепте шї Боерїї, че аз авѣт днпайнтѣ рѣсвоїзлѣї, дѣндѣлїсѣ дн стѣпѣнїре шї мошїле лор.

§. К. 35. Шї пе лѣнгѣ ачесте, фїнд кѣ ам дін сінем вѣпѣ кѣѣетаре де асѣ пѣзі тот деѣпа челе зїсе прївілегїїрї: шї де асѣ префаче, шї де а нѣ фї пѣсе ла пічі о платѣ мошїле боерїлор, дела каре днш довѣндеск челе тревѣицѣоасе, шї де а прїмі дѣпѣ обї-чейл чел векїѣ фолоаселе, че спре еї каѣтѣ; шї де а ажѣнѣ дн трептеле пѣрїптецїлор лор боерїї; дар кѣ хотѣрѣре, съ нѣ съ ле-невѣскѣ кѣтѣш де пѣдїп, де аш зрта чѣ дѣпѣ даторїе, маре сѣпѣпере шї плекарела порѣпка, шї воїа Domnilor. Ачестѣ кѣнд аша съ вор пѣрта, съ се пѣе сіргѣицѣ спре а лї съ пѣзі прївілегїїрїле, одїхна, сігѣран-цїа шї кѣтрѣ еї вѣпа кѣѣетѣре; шї фїнд кѣ ачѣстѣ сергѣицѣ прїчїнѣѣе слѣжѣвѣ кѣ-трѣ Прїнципатѣрі, саз порѣчїт: Боерїї а-честор 2 Прїнципатѣрі, съ се депѣртѣвѣ де черерїле лор, челе некѣвїицѣоасе; шї маї вѣртос де ачеле черерї, пе каре нѣ пот съ ле равде лѣкѣиторїї, дін прїчїна скѣдерїї, че аз черкат ачест лок дн времѣ рѣсвоаелор; шї кѣнд врепѣл днтр'ачестѣ несѣпѣицѣсѣ, шї днпотрїва днтѣрѣтецїї меле порѣчїї ва пѣгѣвї пе сѣрачїї лѣкѣиторї, шї съ ва а-местека дн лѣкрѣрї, че нѣ їсѣ кѣвїп, шї ва днтревѣицѣа лѣкрѣрї некѣвїицѣоасе, шї дарѣрї песте мѣсѣрѣ, прїчїнїицѣсѣ кѣ тоате ачѣстѣ зртѣрї, сѣпѣраре ла вѣпа орѣндїа-лѣ, шї кѣнд съ ва днпротївї ла ачеле вѣпе мїжлоаче, пе каре стѣпѣнїрѣ днтревѣи-цѣвѣ спре окротїрѣ стѣпѣнїрїї цѣрїї, шї мѣнгѣерѣ породѣлѣї; ачестѣ съ вор педеп-сї де Domnїї чей орѣндїїді, де кѣтрѣ тѣ-рїмѣ днтѣрѣдїї меле. Пентрѣ ачейа пѣсѣ

тоатъ сиргѣнда, де асъ педенци дѣпъ мѣжло-
кѣл зис, ші де асъ дѣтемеіа одіхна сѣра-
чѣлор лѣкѣиторі, ші паза възѣлѣ Nizan.
Ші вірѣл де песте тот анѣл, че съ кѣвѣне
дела тоате раіалеле, съ се стрѣжѣгъ дела
тоді кѣ дрептате, дѣпъ кѣм съ ва кѣвені
ла фіешкаре; іар пѣ кѣ прічѣнѣрі пекѣві-
пчоасе, знї дїн раіале съ пѣ плѣтѣскѣ
вір, ші партѣ, че съ кѣвенѣ не сѣта лор,
съ се дѣкарче не челелалте раіале.

§. К. 36. Пентрѣ тоате ачесте съ се
пѣе таре възгаре де сѣмѣ, спре а съ пѣзі
дрептатѣ дѣл вѣчі; ші фїнд кѣ, пентрѣ
тоате ачесте Прівілегїрї, саз дат сѣїнтѣ
хотѣрѣре плїнѣ де мїлостівїре дѣл анѣл
1784, кѣнд дѣпѣрѣдѣ вѣчїкѣл поменїт,
ші прѣслѣвїт зїкїл мѣх, Сѣлтап Хамїд
(пентрѣ каре фїе мїлѣ ші ертаре), дѣпъ
кѣм саз гѣсїт скрїсе тоате ачесте Прівіле-
гїрї, че сѣлнт прічѣнѣїтоаре де а съ пре-
фаче, а съ дѣподовї, ші мѣлт а съ лѣкѣї
Прїнцїпатѣл Валахії, скѣпѣндѣсѣ де тоате
фелѣрїмїле де недрептѣдї, ші дѣрї де ванї.
Де ачеїа дѣпъ мїлостівїрѣ дѣпѣрѣдїї ме-
ле, че ам кѣтрѣ тоді чеї скѣпѣтаді, ші
сѣрачї; каре мїлостівїре, есте зна дїн Да-
рѣрїле челе лѣтїноасе, че аре персоана тѣ
чѣ дѣпѣрѣтѣскѣ, ші зна дїн дѣпѣрѣте-
дїле тѣле мїлостівїрї, че декѣтрѣ прѣ
сѣїнтѣл ші стѣпѣжѣл а тоатѣ лѣмѣ Дѣ-
тнезѣх, ка о пазнїкѣ датѣ мїе; саз фост
дат дѣл анѣл 1792 палтѣ хотѣрѣре дѣпо-
довїтѣ, ші копрїнѣзѣтоаре де ачесте 2 о-
рѣндѣвелї; зна дѣл анѣл 1774 пентрѣ каре
маї сѣс саз зис; ші алта де опотрївѣ кѣ
ачеїа, че саз дат дѣл анѣл 1784 фѣкѣндѣсѣ
ачастѣ зртаре; кѣчї ам врѣт, ші дѣл зї-
леле шѣрїтїї тѣле дѣпѣрѣдїї, съ се пѣ-
зѣскѣ ачесте прівїлегїрї дѣтокмаї, ші съ

се сѣвѣршаскѣ челе спре възпа префаче-
ре, ші ка съ лїпѣскѣ ачеле дѣрї де ванї,
рїдїкѣндѣсѣ ші дѣл сорок де 2 анї дѣждѣ;
ші дѣпъ дѣпѣлїнїрѣ ачестор 2 анї съ се
дѣтокмѣскѣ плата ачелор хотѣрѣдї ванї,
че маї пайнте саз пѣмїт адекѣ; дїзїгѣ, Ідї-
гѣ, рїкїамвїгїа, ші алте аваѣтѣрї, че сѣлнт
деопотрївѣ кѣ челе маї сѣс зисе прівї-
легїрї.

§. К. 37. Ачесте се копрїнд дѣл по-
рѣнчїле че маї пайнте саз дат, дар фїнд
кѣ дѣпъ кѣрсѣл врѣмї, ла знїле дїн челе
маї дїнпайнте зисе орѣндѣвелї, саз зртат
рѣх ші дѣпотрїва дрептѣдїї; ші фїнд кѣ
дѣпъ легѣтѣрїле че сѣлнт дѣтре дѣпѣрѣ-
дїа тѣ, ші прѣпѣтернїка дѣпѣрѣдїе а
тоатѣ Рѣссїа, аре дрептате прѣ палта дѣп-
пѣрѣдїе а Рѣссїї, съ чѣе, челе че ва со-
котї кѣ сѣлнт спре фолосѣл Валахії ші
Молдавїї; ші ка де акѣм дѣнпайнте съ се
дѣтемеїезе сѣвѣршїрѣ ачестор зисе прівї-
легїрї, Елчїз чел дїн Царїград ал ачестїї
дѣпѣрѣдїї, аз арѣтат кѣтрѣ дѣпѣрѣдїа
тѣ прїп нотѣ ка дїн партѣ дѣпѣрѣдїї
сале: кѣ пѣлжїгѣ челе маї пайнте прівї-
легїрї, съ чѣре адѣогарѣ де челе маї де-
ла вале капете.

§. К. 38. Кѣ де акѣм дѣнпайнте До-
мпїї съ домнѣскѣ хотѣрѣт 7 анї сокотїн-
дѣсѣ дїн зїоа че съ пѣмеск Домпї, ші
пѣлпѣ ла ачест сорок де 7 анї съ пѣ съ
маї скїтѣе; чї пѣмаї кѣнд съ вор доведї
адѣвѣрат грѣнїдї, каре грѣшѣлѣ съ се
факѣ кѣпоскѣтѣ де кѣтрѣ дѣпѣрѣдїа тѣ
ла Елчїл дѣпѣрѣдїї Рѣссїї; ші кѣнд дѣ-
пѣ ачаста съ ва доведї, ші съ ва шѣртѣ-
рїсї, кѣ адѣвѣрат аз фост вїноват кѣ ачѣ
грѣшалѣ, атѣчѣ пѣмаї есте словод ал
скїтѣа.

§. К. 39. Бірєріле, аваєтєріле шї че-
періле че съ присосірѣ дн зрѣа сїнетєлї
че саѣ фькѣт ла апл 1784 тоате съ се
довоаре; шї дѣпъ ачел темєѣ, Домнѣл,
кѣ Боєрії дїппрепѣ съ дптокмѣскѣ шї
съ орѣндѣаскѣ бірєріле де песте тот а-
плѣ, дпгѣрдїндѣсе кѣ мїжлок дрепт.

Чеї дѣпъ време Домнї аї Валахії съ
факѣ рѣспѣнсєрї ла скрїселе, каре, чел
дѣпъ време Елчїѣ ал Рѣссїї ва фаче, атѣт
пентрѣ ачест Кан ал бірѣлї; кѣт шї пент-
трѣ прївілегїрїле локѣлї, шї маї вѣртос
пентрѣ паза прївілегїрїлор, че дптрѣ а-
часть хотѣрѣре съ кѣпрїнд.

(Ва зрѣа)

IRONIE.

Ла парте кѣ аморѣл, сѣдеагаї амордїтѣ,
Нѣмаї стрєнѣнде іїмї, нѣ леагѣ дѣлчї сїмцїрї;
Нѣтѣрѣ ферїчїреа де оарѣа лї зрїтѣ;
Фїгѣрѣ, целѣ маї новїл, ванї ш'алте нѣжчїрї!

С'а дѣс тїмпѣл де азр, кѣнд іїмаїн тѣчере,
Да лок сїмцїреї кѣде, департе д'а'ншѣла;
Атѣнчї-єра нѣтѣлѣтѣл раїѣ дн дреантѣ нѣрєре,
Шї оамєнїї тодї дпцєрї, дїаволї нѣ'с афла.

Акѣт лїпсєде сѣфлет, кѣчї трѣпѣл е де фацѣ,
Дар трѣп нѣ прост к'атѣчѣа, кѣ тѣлт маї фїгѣрат, —
Де мїнте нѣ фак ворѣл, кѣчї поатѣ адѣче греацѣ,
Еаї славѣ, нѣ прїчене, фѣр сїнгѣр ла офат.

Акѣт прївїмѣ вїаца ка зп pod de скѣтїре,
Не каре нѣ дѣт ванѣ, трєкѣнд дн сѣс шїл цос;
Іар' лѣтеа вїгоаре ка о сѣлїтѣ тѣлѣстїре,
Дн каре нѣтрѣнд кѣноацет ч'а фост вѣн шї фѣртос.

„Трївоїѣ шї к'ачєста, кѣчї вѣзѣ аре де тоате,
Пѣрїндїї, прїєтїнї, рѣде, тодї зїк кѣї ферїчїт“;

Апої кѣнд ровѣ н ланцѣрї, а трїїн лѣте поате;
Тѣ, каре нѣ едї алѣ съ нѣ фїї одїхнїт? — — —

Де парте кѣ аморѣл, ел н'аре інфлзїнцѣ,
Петрєчєре де време, мїжлок дѣ а дпшѣла
С'а фькѣт а лїї нѣте, сѣдеагаї дрепт кїнцѣ,
Прїсос, де глѣтѣ трєче, іар нѣ дѣ а'нтемєїа!

Не тїнерї дн Ідїле: — пѣсторї, че н'авеа мїнте,
Пѣнеа темєѣ сїмцїреа, шї нѣмаї кѣзѣа
Коморї де дїамантѣрї, — Черєскѣле Пѣрїнте!
Дї рѣдемѣ ін фїлцѣ, кѣчї нѣ цїмѣ цїнта Та.

Чеї дрепт, сїнтємѣ маї новїлї, нѣ фачетѣ осѣвїре:
Ом зѣл, шї ом алѣл, гївос, орѣ, слѣт шї мѣт;
Че'мї плаче мїє'н лѣте, шї че'мї фаче тѣрїре:
Зрѣеазѣ а'дї плѣчєа цїє, сѣрак, саѣ ом авѣт.

Одатѣн тїнерєде, рїдеам де ом кѣ мїнте,
Че чеаркѣ съ се ванѣзѣ фєтїцїїн прєдѣ де ванѣ;
Акѣт тѣ жѣр не черїзрї, не тоате чєлє сѣїнте!
Кїпоск а лїї дрептате, мї нѣї маї сѣлїт дѣштанїѣ.

Черєскѣле Пѣрїнте, че м'аї продѣс дн лѣте!
Де тот че ам кѣ мїне: де сѣфлет шї кѣванѣт,
Днї даѣ нѣрѣреа чїнстє, тѣрєск сѣлїтѣл тѣѣ нѣте;
Дар іїмаїмї прєфѣтїо, — кѣ нодї — іар дн пѣтѣлїт!
А. Мѣрѣшаѣв.

Анекдотъ негѣсторєаскѣ.

Нѣ де тѣлт зп негѣсторїѣѣ фоарте
чїнстїт шї солїд ла Берлїн ажѣнсе ла о старє
не азїтѣ, де а нѣ прїїмї дела компанїонїї
шї комїсїонарїї сѣѣ нїчї зп рѣспѣнс ла нїчї
о скрїсоаре а са, дпкѣт ачєїа нїчї лѣа дела
ел нїчї дн да нїмїк. Бїєтѣл ом крєзѣнд
кѣ доар' гѣрїле дѣштанїлор іар фї стрїкат
тот кредїтѣл, кѣзѣнд ла деснѣдежде вєстї
ванкерот. Деодатѣ се дескоперї, кѣтѣмѣ мї-
шелѣл де зчєнїк, не каре негѣсторїѣл дн
трїмїтеа ла поцѣ ка сѣ іа скрїсорїле, ле
аскѣндеа не тоате кѣте авєа порто пєплѣ-
тїт, ка аша вѣнїшорїї сѣї рѣтѣїє лїї.